

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. joulukuuta 2023
(OR. en)

16335/23

CT 192
ENFOPOL 530
COTER 235
JAI 1612

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	4. joulukuuta 2023
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	15404/23
Asia:	Neuvoston päätelmät sellaisten vankilasta vapautettujen henkilöiden käsittelystä, jotka saattavat aiheuttaa mahdollisen terroriuhkan – <i>Neuvoston päätelmät (4. joulukuuta 2023)</i>

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (oikeus- ja sisäasiat) 3992. istunnossaan 4. joulukuuta 2023 hyväksymät päätelmät sellaisten vankilasta vapautettujen henkilöiden käsittelystä, jotka saattavat aiheuttaa mahdollisen terroriuhkan.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT

sellaisten vankilasta vapautettujen henkilöiden käsittelystä, jotka saattavat aiheuttaa mahdollisen terroriuhkan

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

VAHVISTAA, että terrorismi on hyökkäys Euroopan unionin perusarvoja ja ihmisoikeuksia kohtaan ja edelleen vakava uhka jäsenvaltioille.

PAINOTTAA, että terrorismin torjunta on edelleen ensisijainen asia Euroopan unionin neuvoston asialistalla, kuten korostettiin viimeksi sen 9. kesäkuuta 2022 hyväksymissä päätelmissä "Eurooppalaisten suojeleminen terrorismilta: saavutukset ja tulevat toimet"¹.

OTTAA HUOMIOON, että Eurooppa-neuvosto kehotti 11. joulukuuta 2020 antamissaan päätelmissä² jäsenvaltioita lisäämään ponnistelujaan, jotta eurooppalaisia tietokantoja ja tietojärjestelmiä voidaan hyödyntää täysimääräisesti, erityisesti siltä osin kuin on kyse sellaisia henkilöitä koskevien tietojen syöttämisestä tietokantoihin, joiden jokin jäsenvaltio on katsonut aiheuttavan vakavan terrorismin tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan.

PANEE MERKILLE, että Euroopan unionin neuvosto totesi 6. kesäkuuta 2019 antamissaan päätelmissä vankiloissa tapahtuvan radikalisoitumisen ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä äärilinjan terrorismi- ja väkivaltarikollisten käsittelystä vapautumisen jälkeen³, että sellaisten radikalisoituneiden henkilöiden lisäseuranta, joiden katsotaan riskinarvioinnin perusteella olevan jatkuva uhka vapauttamisen jälkeen, voitaisiin varmistaa tapauskohtaisesti kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja noudattaen suhteellisuusperiaatetta ja asianomaisen yksilön perusoikeuksia.

PALAUTTAA MIELEEN, että neuvosto korosti samoissa päätelmissä, että myös vapauttamisen jälkeiset toimenpiteet voisivat olla hyödyllisiä, jotta ennen vankeusrangaistuksensa suorittamista tai sen aikana radikalisoituneita äärilinjan terrorismi- ja väkivaltarikollisia voitaisiin estää osallistumasta väkivaltaiseen toimintaan vapautumisensa jälkeen.

¹ 9997/22.

² EUCO 22/20.

³ 9727/19.

PALAUTTAA MIELEEN, että neuvosto totesi samoissa päätelmissä, että radikalisoituneita vankeja koskevien tietojen vaihtaminen kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa EU:n jäsenvaltioiden kesken kahden- tai monenvälisesti voisi olla arvokas keino, esimerkiksi silloin, kun jaettavat tiedot liittyvät entisiin vankeihin, jotka palaavat tai matkustavat eri jäsenvaltioihin.

PANEE MERKILLE, että samoissa päätelmissä todetaan, että nykyisten tietojärjestelmien (myös Schengenin tietojärjestelmän (SIS)) parempi hyödyntäminen saattaisi olla hyödyllistä.

OTTAA HUOMIOON, että neuvosto totesi sisäisestä turvallisuudesta ja Euroopan poliisikumppanuudesta 24. marraskuuta 2020 antamissaan päätelmissä⁴, että olisi edelleen kiinnitettävä erityistä huomiota konfliktialueilta palaaviin henkilöihin sekä vankiloihin ja vapautettuihin vankeihin.

PAINOTTAA, että neuvosto kehotti samoissa päätelmissä jäsenvaltioita kiinnittämään erityistä huomiota henkilöihin, joiden jäsenvaltiot katsovat muodostavan terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan, ja korosti, että Euroopassa, jossa ei ole sisärajoja, on varmistettava, että kun tällaiset henkilöt matkustavat tai ovat yhteydessä henkilöihin tai verkostoihin muissa jäsenvaltioissa, tietoa jaetaan luotettavasti ja nopeasti.

KOROSTAA samoissa päätelmissä todetun mukaisesti neuvoston pitävän tärkeänä, että asianomaisiin eurooppalaisiin tietokantoihin ja tietojärjestelmiin syötetään lähtökohtaisesti niiden henkilöiden tiedot, joiden yksittäiset jäsenvaltiot ovat arvioineet muodostavan vakavan terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan, elleivät oikeudelliset tai operatiiviset näkökohdat muuta edellytä.

PANEE MERKILLE, että EU:n sisäministerien yhteisessä lausumassa viimeaikaisista terrori-iskuista Euroopassa kehoitettiin vaihtamaan tietoja henkilöistä, jotka aiheuttavat terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan.

⁴ 13083/1/20 REV 1.

PAINOTTAA, että toimia tietojenvaihdon ja ymmärryksen lisäämiseksi terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan aiheuttavista henkilöistä, kuten *Gefährder*-projektia⁵, ollaan jo toteuttamassa käymällä asiantuntijatasen keskusteluja, luomalla kokoelma jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten tavoista arvioida henkilöitä, joiden katsotaan aiheuttavan terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan, ja käsitellä heitä, sekä kehittämällä yhteinen ymmärrys ja ei-sitovia suuntaa-antavia kriteerejä tällaisia henkilöitä koskevien tietojen tarkastelemiseksi ja näiden tietojen lisäämiseksi eurooppalaisiin tietokantoihin ja tietojärjestelmiin. Näiden toimien kohteena ovat henkilöt, joiden katsotaan aiheuttavan mahdollisen terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan, mukaan lukien terrorismista tuomitut henkilöt tai muista rikoksista tuomitut radikalisoituneet vangit, jotka on vapautettu tai ollaan vapauttamassa ja joiden katsotaan yksilöllisen riskinarvioinnin perusteella olevan jatkuva uhka vapauttamisen jälkeen.

PANEE MERKILLE, että Europol korosti viimeisimmässä TE–SAT-selvityksessään⁶, että radikalisoituneiden henkilöiden vapauttaminen vankiloista on jäsenvaltioille edelleen huolenaihe, koska nämä henkilöt jatkavat käännystoimia vankiloiden ulkopuolella ja osallistuvat terrori-iskujen valmisteluun, ja lisäsi, että radikalisoituneet jihadistit voivat aiheuttaa väkivallan riskin tai suunnitella iskuja vapauttamisen jälkeen.

OTTAA HUOMIOON, että unioni on jo kärsinyt useista jihadistien iskuista, joihin on osallistunut rikoksentekijöitä, jotka olivat vapautettuja tuomittuja tai vankeja iskuja tehdessään⁷.

⁵ Ei-sitovien yhteisten suuntaa-antavien kriteerien kehittäminen yhteisen ymmärryksen luomiseksi EU:n jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten parissa siitä, milloin henkilön olisi katsottava muodostavan mahdollisen terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan, tällaisia henkilöitä koskevien tietojen tarkastelemisesta ja näiden tietojen lisäämisestä eurooppalaisiin tietokantoihin ja tietojärjestelmiin.

⁶ Europol (2023), selvitys terrorismitilanteesta ja -suuntauksista Euroopan unionissa (TE-SAT). https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_TE-SAT_2023.pdf

⁷ Europol (2021), selvitys terrorismitilanteesta ja -suuntauksista Euroopan unionissa (TE-SAT). https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/tesat_2021_0.pdf

PAINOTTAA, että seuraavien viiden vuoden aikana unionissa vapautetaan huomattava määrä henkilöitä, jotka on tuomittu terroristirikoksista tai tuomittu muista rikoksista ja jotka ovat sen jälkeen radikalisoituneet vankilassa. Tämä nimenomainen näkökohta edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset lisäävät sekä riskinhallinta- että seurantatoimiaan olemassa olevien valmiuksien ja vastaavan priorisoinnin mukaisesti sekä toimia, joilla pyritään irrottautumiseen radikalisoitumisesta ja integroitumiseen takaisin yhteiskuntaan vapautumisen jälkeen.

PALAUTTAA MIELEEN, että neuvosto korosti 9. kesäkuuta 2022 hyväksymissään päätelmissä "Eurooppalaisten suojeleminen terrorismilta: saavutukset ja tulevat toimet" Schengenin tietojärjestelmän (SIS) ratkaisevaa merkitystä – kaikki järjestelmän tarjoamat mahdolliset valmiudet huomioon ottaen – sellaisten tietojen jakamisessa, jotka voisivat auttaa jäsenvaltioita havaitsemaan ja seuraamaan terroriuhkan muodostavia henkilöitä.

PANEE MERKILLE, että Europol on saanut SIS-osumia koskevia ilmoituksia terrorismiin liittyvistä kuulutuksista maaliskuusta 2021 alkaen ja että se antaa tukea jäsenvaltioille.

PANEE MERKILLE MYÖS, että edellä mainituissa päätelmissä viitattiin operatiiviseen lisäarvoon, jota saadaan SIS-järjestelmään rekisteröityjä ja vakavan uhkan muodostavia terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoita koskevien osumien jälkeisen menettelyn kehittämistä osumia koskevien ilmoitusten vapaaehtoisen vastaanottamisen pohjalta.

PALAUTTAA MIELEEN, että uudistettu SIS otettiin käyttöön 7. maaliskuuta 2023 soveltamisalaltaan laajennettuna, mukaan lukien lisätyt uudet kuulutusluokat ja suurempi määrä dataa, erityisesti uudet biometrinen tietojen tyypit ja uudet toiminnot, jotka ovat keskeisiä lisävälineitä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjumiseksi.

PANEE MERKILLE vapautettujen terrorismirikoksista tuomittujen henkilöiden tai muista rikoksista tuomittujen radikalisoituneiden vankien muodostaman mahdollisen uhkan.

KOROSTAA tarvetta edistää jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa niitä henkilöitä koskevien tietojen osalta, jotka saattavat muodostaa terroriuhkan, jäsenvaltioiden ja EU:n lainsäädännön mukaisesti sekä noudattaen suhteellisuusperiaatetta ja asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia.

PAINOTTAA samaan aikaan, että on tärkeää turvata vapautettujen vankien perusoikeudet ja -vapaudet erityisesti niiden vankien osalta, jotka eivät enää muodosta uhkaa.

KEHOTTAJÄSENVALTIOITA

EDISTÄMÄÄN sellaisia vapautettuja terrorismista tuomittuja henkilöitä tai muista rikoksista tuomittuja radikalisoituneita vankeja, jotka muodostavat mahdollisen terroriuhkan, koskevien vapauttamisen jälkeisten toimenpiteiden hyväksymistä kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja noudattaen suhteellisuusperiaatetta ja asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia.

KEHITTÄMÄÄN EDELLEEN vapautettujen tai vapautettavien henkilöiden riskinarviointia ja -hallintaa tai seurantaa noudattaen eri viranomaiset kattavaa toimintatapaa, jossa edistetään kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien osallistumista ja koordinointia.

TEHOSTAMAAN sovellettavan lainsäädännön mukaisesti sekä kahdenvälistä että EU:n tasoista tietojenvaihtoa, joka koskee terrorismista tai muista rikoksista tuomittuja henkilöitä, jotka vapautetaan tai aiotaan vapauttaa heidän suoritettuaan rangaistuksensa, kun riskinarviointi osoittaa, että he ovat edelleen radikalisoituneita tai muodostavat terroriuhkan.

JAKAMAAN kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja hyvissä ajoin ennen kyseessä olevien vankien mahdollista vapauttamista tietoja EU:n sisällä vangeista, joiden katsotaan aiheuttavan terroriuhkan, syöttämällä heidän tietonsa SISiin, ja jos tällaisia vankeja seurataan lainvalvonnan puitteissa, käyttämällä Europolin tietojärjestelmää ja Europolin analyysihankkeita. Tässä olisi noudatettava EU:n ja jäsenvaltioiden lakisääteisiä vaatimuksia, operatiivisia rajoitteita, suhteellisuusperiaatteen kunnioittamista ja perusoikeuksien kunnioittamista sen varmistamiseksi, että terroriuhkan muodostavat henkilöt sisällytetään EU:n tietokantoihin, ja jotta helpotettaisiin näiden henkilöiden ja heidän biometristen tietojensa tarkistamista näissä järjestelmissä.

TUTKIMAAN mahdollisuutta ulottaa keskustelut terroristirikoksia, mukaan lukien vakavan uhkan muodostavia terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoita, koskeviin kuulutuksiin liittyvien SIS-osumien jälkeisten tietojen tehokkaasta jakamisesta kaikkien niiden jäsenvaltioiden hyödyksi, jotka haluavat vastaanottaa SIS-osumien jälkeisiä tietoja, koskemaan terroristeihin tai väkivaltaiseen ääriliikeshdintään syyllistyneiden rikoksentekijöiden tai vankeusaikanaan radikalisoituneisiin rikoksentekijöihin liittyvien SIS-osumien jälkeisten tietojen jakamista.

TEKEMÄÄN yhteistyötä ja jakamaan parhaita käytäntöjä siitä, miten voidaan lujittaa suhteita priorisoituihin kolmansiin maihin, jotta voidaan helpottaa sellaisten vankilasta vapautettujen ulkomaisten radikalisoituneiden rikoksentekijöiden maastapoistamisia jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jotka muodostavat mahdollisen terroriuhkan esimerkiksi rikostuomioiden tai kansallisesta turvallisuudesta vastaavien viranomaisten tiedustelutietojen kaltaisten tietojen perusteella.

PYYTÄÄ KOMISSIOTA

JATKAMAAN jäsenvaltioiden tukemista niiden pyynnöstä niiden kehittäessä, pannessa täytäntöön ja standardoidessa riskinarviointivälineitä sekä terrorismirikoksista tuomittuja henkilöitä varten että muista rikoksista tuomittuja radikalisoituneita vankeja varten, ottaen huomioon kehittyvä terrorismin uhka ja siitä seuraava tarve mukauttaa välineitä tarvittaessa, sekä niiden kerätessä tieteellisiä tietoja, joita tarvitaan näiden välineiden empiiriseen validointiin ja näyttöön perustuvaan päätöksentekoon terroriuhan muodostavien vapautettujen rikoksenteijöiden hallinnasta ja seurannasta.

JATKAMAAN sellaisia henkilöitä koskevan tietojenvaihdon helpottamista sovellettavan lainsäädännön sallimassa laajuudessa, joiden katsotaan muodostavan mahdollisen terroriuhan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan, mukaan lukien vapautetut tai vapautettavat henkilöt, jotka on tuomittu terrorismista tai muista rikoksista ja jotka ovat sen jälkeen radikalisoituneet, muun muassa edistämällä olemassa olevien välineiden, erityisesti SISin käyttöä, ja jos tällaisia henkilöitä seurataan lainvalvonnan puitteissa, Europolin tietojärjestelmän ja Europolin analyysihankkeiden käyttöä.

TUKEMAAN jäsenvaltioita lujittamaan suhteita priorisoituihin kolmansiin maihin, jotta voidaan helpottaa vankilasta vapautettujen ulkomaisten radikalisoituneiden vankien maastapoistamisia lähtömaihinsa.

EDISTÄMÄÄN Europolin tuella toimivaltuuksiensa puitteissa ja jäsenvaltioiden ja EU:n lainsäädännön mukaisesti hyvien käytäntöjen vaihtamista jäsenvaltioiden välillä erityisesti uhkarvioiden toteuttamisesta ennen tuomittujen henkilöiden vapauttamista sekä valvonta- tai turvallisuustoimenpiteiden määrittämisestä vapauttamisen jälkeen.
